

ELTE TÓK KUTATÁSI ÉS PUBLIKÁCIÓS STRATÉGIÁJÁNAK TERVEZÉSI FOLYAMATA

A tervezési folyamat résztvevői:

ELTE TÓK Kommunikációs Bizottságának elnöke

ELTE TÓK könyvtárvezető

ELTE TÓK Minőségfejlesztési Bizottságának elnöke

ELTE TÓK Tudományos Bizottság tagjai

ELTE TÓK Tudományos és Nemzetközi ügyekért felelős dékánhelyettese

Az összefoglalót készítette: Svraka Bernadett az ELTE TÓK
Minőségfejlesztési Bizottságának Elnöke

Az Európai Kutatási Térség (ERA¹) (2022) több intézkedést határozott meg a 2022-2024 közötti időszakra. Az egyik: "A kutatás, a kutatók és az intézmények értékelési rendszerének reformja".

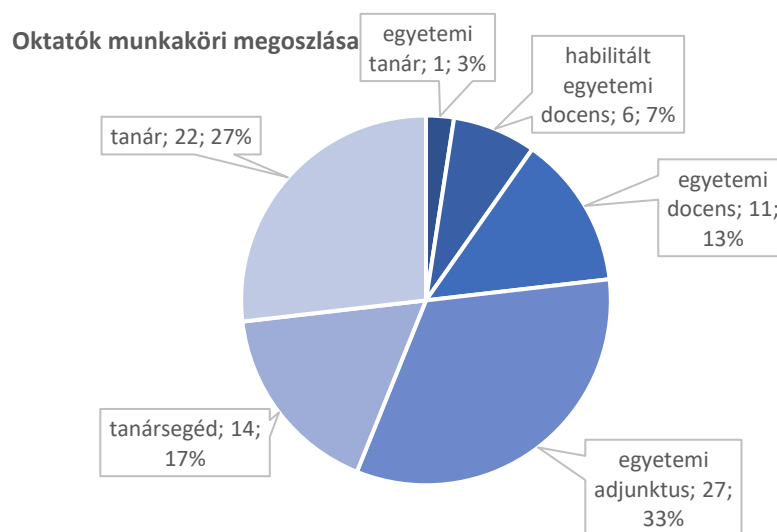
A folyamat megtervezésében teljes a szervezetek autonómiája. Saját célokat tűznek ki, ezek teljesülését saját kritériumok alapján értékelik.

Az ELTE reformban való képviselése a karok minőségpolitikájának újragondolását igényelte. Az ELTE Tanító- és Óvóképző Kar (ELTE TÓK) a Küldetésnyilatkozatából² kiindulva az ELTE minőségpolitikáját karspecifikus eszközeivel támogatja. Kari minőségpolitikánk fő célkitűzése a minőségi pedagógusképzés és továbbképzés háttérének kialakítása és fenntarthatóságának biztosítása. Mindez az oktatás, kutatás, hallgatói szolgáltatások egyensúlyának kiemelt szerepével, szabályozott folyamatként történik.

Az ELTE TÓK az Európai Unió felsőoktatás-minőségpolitikájához igazodó teljesítményértékelési rendszert tervezett, amely fejlődésorientáltan szabályozza a munkatársak felé támasztott elvárásokat, irányozza és támogatja az önfejlesztési folyamatokat.

Egyetemvezetői elvárás, és így kiemelt szerepet játszik a tudományos tevékenységben való részvétel és a publikációs hajlandóság is, de a kari specialitásokat figyelembe véve.

A karon számos tudományterület képviselteti magát, ezáltal a lehetőségek is különbözőek, így az oktatók értékelésében nem szabad kizárólagos szempontoknak szerepelni, így a publikációs mérlegen sem. Ez igazodik a tudományterületek előmeneteli elvárásaihoz, melynek támogatása növelheti a fokozatszerzések arányát is. Jelenleg a minősített oktatók aránya alulmarad az elvárt szinttől, de a 2023-as évben több kolléga doktori és egyetemi tanári fokozatának megszerzése várható. Ezt jól tükrözi, készülő kari HR stratégia, minek alapja a 2023-2024-es humánpolitikai terv³ és a jelenlegi kari előmeneteli kimutatás (1. ábra):

1. ábra. ELTE TÓK oktatóinak és kutatóinak jelenlegi előmeneteli helyzete

Az ELTE TÓK egy olyan oktatói/kutatói teljesítményértékelési rendszer megalkotására vállalkozott, amely alkalmazkodik az ERA reformhoz, de az innovatív kutatáson túlmutató tevékenységeket is figyelembe veszi és támogatja az oktatók előmenetelét:

¹ https://coara.eu/app/uploads/2022/09/2022_07_19_rra_agreement_final.pdf

² <https://www.tok.elte.hu/content/az-elte-tanito-es-ovokepzo-kar-kuldetesnyilatkozata.t.6565?m=393>

³ [https://www.tok.elte.hu/media/36/f6/d57180ee63c9652f6dd032c7e8bcb7670ee14d4675b5e18d9d7f21e4bc17/hum%C3%A1npolitikai%20tervek%202023-2028%20\(1\).pdf](https://www.tok.elte.hu/media/36/f6/d57180ee63c9652f6dd032c7e8bcb7670ee14d4675b5e18d9d7f21e4bc17/hum%C3%A1npolitikai%20tervek%202023-2028%20(1).pdf)

- *A kutatás szükségleteinek és természetének megfelelően elismeri a kutatáshoz való hozzájárulásokat és a kutatásban való karrierok sokféleségét.*
- *A kutatási értékelést elsősorban minőségi értékelésre alapozza, amelyet kvantitatív indikátorok felelős használata támaszt alá.*
- *Felhagy a folyóirat- és publikációalapú mérőszámok nem megfelelő felhasználásával a kutatási értékelésben, különösen a Journal Impact Factor (JIF) és a h-index nem megfelelő felhasználásával.*
- *Kerüli a kutatószervezetek rangsorolását a kutatás értékelésében.*
- *Támogatja az elkötelezettséget a téma iránt.*
- *Forrásokat fektet le a kutatási értékelés megreformálására, amennyiben szükséges a kar szervezeti változásának eléréséhez.*

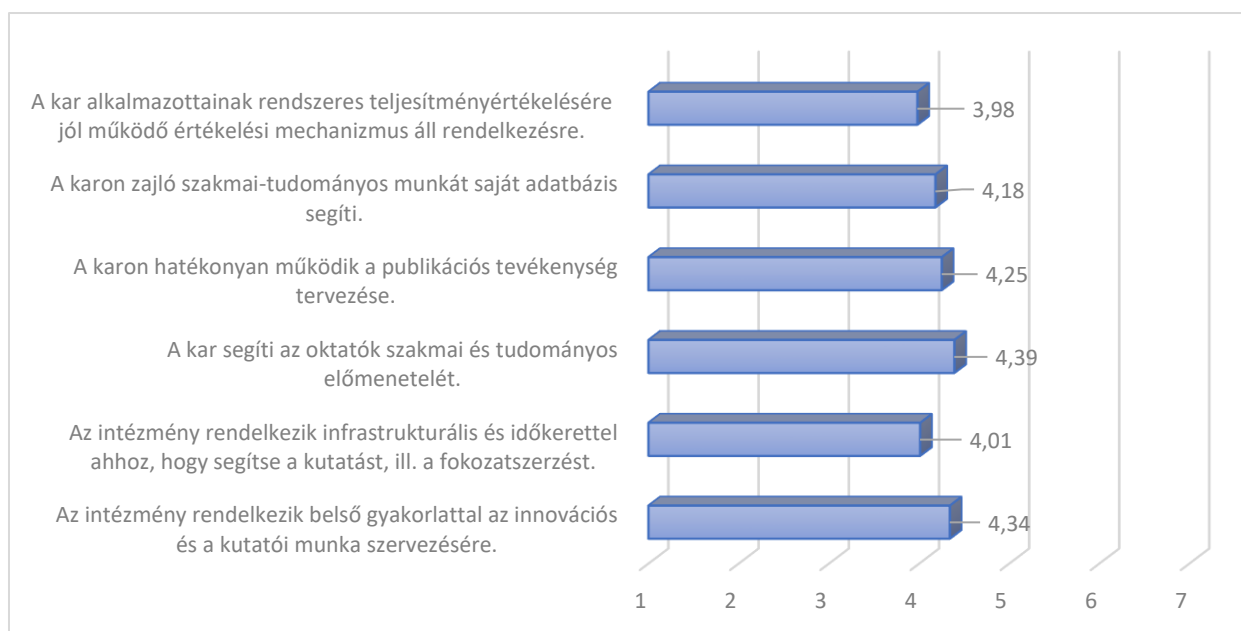
Ez magában foglalja a következő forrásokat:

- változtatások végrehajtása a kutatás értékelésében, beleértve a tervezést és az előrehaladás nyomon követését;
- a tudatosság növelése valamennyi szereplő körében;
- a kutatók és az értékelésben részt vevő egyéb személyzet oktatása, képzése és támogatása, beleértve a szakértői lektorokat és értékelőket is;
- támogatja a kutatásértékelési gyakorlatokkal kapcsolatos adatok átlátható gyűjtéséhez és feldolgozásához szükséges infrastruktúrát, például eszközöket és szolgáltatásokat, helyiségeket.
- *A kutatás értékelési kritériumait, eszközeit és folyamatait áttekinti és fejleszti.*
- *Tudatosítja a kutatásértékelési reformját, átlátható kommunikációt, útmutatást és képzést biztosít az értékelési kritériumokról és folyamatokról, valamint ezek használatáról.*
- *Gyakorlatok és tapasztalatok cseréjét biztosítja a kölcsönös tanulás lehetővé tétele érdekében a koalíciók belül és azon kívül.*

Ennek kari megvalósítására és szabályozására az ELTE TÓK TÉR⁴ hivatott.

Egy teljesítményértékelési rendszer létrehozása körültekintő tervezést igényelt a szervezettől, mely különböző tervezési szinten valósult meg. A tervezés első lépésként egy helyzetfeltárás vált szükségessé. Egy összkutatói/kutatói felmérés során kiderült, hogy az egyetem elvárásait a kollégák más szemszögből értelmezik és egy közepes szintű elégedetlenség fogalmazódik meg bennük. A 2. ábrán jól látható, hogy a kutatói teljesítmény támogatását kiemelt feladatként kell kezelni. A vizsgált területek között szoros együttjárás mutatható ki ($r = .528 - .905$; $p \leq .005$). Ha kimeneti változóként tekintjük a publikációs tevékenység hatékony tervezését és az összes többi prediktor változóként, akkor elmondhatjuk, hogy a területek egymásnak függvényei ($R = .840$). A fejlesztésükkel párhuzamosan kell foglalkozni.

⁴ <https://www.tok.elte.hu/content/telesitmenyertekelesi-rendszer-tok-ter.t.7141?m=510>

2. ábra. Az ELTE TÓK jelenlegi kutatástámogatása az oktatók szerint (2022) (N=67)

A helyzetfeltárás másik fontos elemei- egyben a kérdőívek eredményeinek igazolására is szolgáltak- a dékáni interjúk, amit minden év decemberéig a dékán személyesen folytat le a Karon dolgozó oktató, kutató és oktatást kutató támogató kollégákkal. Ezekből is egyértelműen kiderült, hogy a kutatás és a publikációk jelentik a legnagyobb nehézséget. A fejlődés igényét megfogalmazták a kollégák, de a megvalósításhoz segítséget kérnek. Ennek támogatása egyértelműen megjelenik az ELTE TÓK (TÉR) teljesítményértékelési rendszerében, ahol a kutatási és publikációs hajlandóság és abból származó eredmények nem közvetlenül és nem kizárólagos alapon jelennek meg.

A teljesítményértékelés alapelvei

A TÉR az oktatói, kutatói teljesítményeket egyaránt értékeli.

A teljesítmény minden év végén értékelendő a minőségi indikátoroknak (objektív szempontrendszer) megfelelő pontszám kialakításával.

Egy értékelési ciklus (5. év) végén összpontszám számítandó, melyet egy motivációs beszélgetés követ a szervezeti egység vezetőjével, és önfejlesztési tervet kell írni a következő értékelési ciklusra. Szükség esetén belső továbbképzés biztosított a fejlesztendő területek hiánypótlására.

Tudományterületenként szükségessé válhat a differenciálás, a publikálhatósági sajátosságok miatt. Egyéni tudományterületi szempontrendszer kialakítása (fokozatszerzési követelmények válhatnak iránymutatóvá).

Az oktatói teljesítményértékelés eredményét figyelembe kell venni az oktatókat érintő személyi döntéseknél (pl. vezetői megbízás, kinevezés, előléptetés, kitüntetés, jutalmazás).

A TÓK TÉR tárgyi hatálya a következő tevékenységekre terjed ki:

- oktatási tevékenység,
- tudományos/kutatói/művészeti tevékenység,
- egyetemi, akadémiai szférában betöltött közéleti tevékenység,
- tehetség gondozás,
- pedagógiai hozzáadott érték.

Az értékelés eredményeit figyelembe veszik pl. kitüntetések, elismerések odaítélése során, a személyes szakmai fejlődés elősegítésének, és a kari előmenetel érdekében (Lénárd et al., 2022).

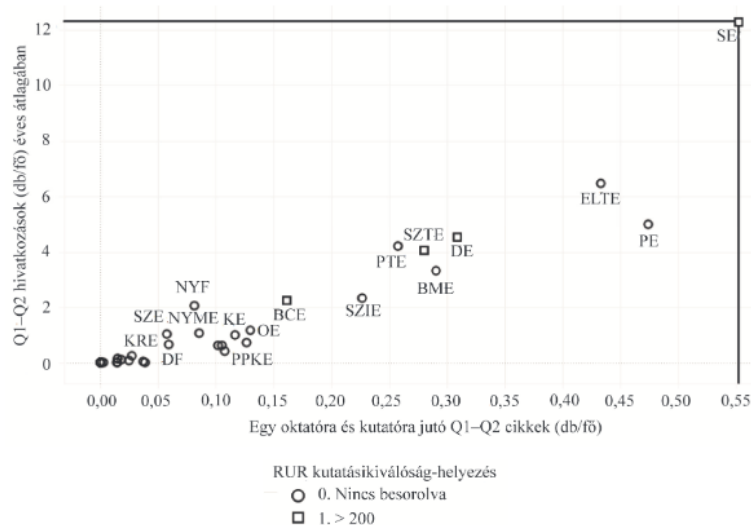
Nemzetközi szinten az eredményesség fokmérője az egyetemi rangsorokban a minősített oktatók számában és a megfelelő rangú publikációk számában mutatkozik. A TÓK TÉR pilot során egyértelműen fejlesztendő terület a megfelelő minőségű publikációk növelése. Így erre a kihívásra a kar egy publikációs stratégiával válaszolt.

ELTE TÓK tudományos teljesítményének alakulása

Nemzetközi szinten az eredményesség fokmérője az egyetemi rangsorokban a minősített oktatók számában és a megfelelő rangú publikációk számában mutatkozik.

Ennek szoros függvénye az elvárt publikációs teljesítmény:

ELTE publikációs rangsora (3. ábra) a 2020-as statisztikai felmérések alapján kiemelkedő színvonalú:

3. ábra. Egyetemi publikációs rangsorok Magyarországon (Kosztyán et al., 2020)

MTMT-ből az intézmények 2013-as folyóiratcikkeit, valamint az ezekre kapott független hivatkozásokat az azóta eltelt 6,5 év átlagában mutatja. Mivel a rangsorok elsősorban a nemzetközi publikációkat, azon belül is az első-második kvartilisbe (Q1–Q2) rangsorolt cikkeket és az erre adott hivatkozásokat tekintik (Kosztyán et al. 2020).

Annak ellenére, hogy az ELTE TÓK tudományometriai mutatói alacsonyabbak és ezzel párhuzamosan a minősített oktatóink száma is alacsony, a pedagógusképzésben előkelő helyen szerepel.

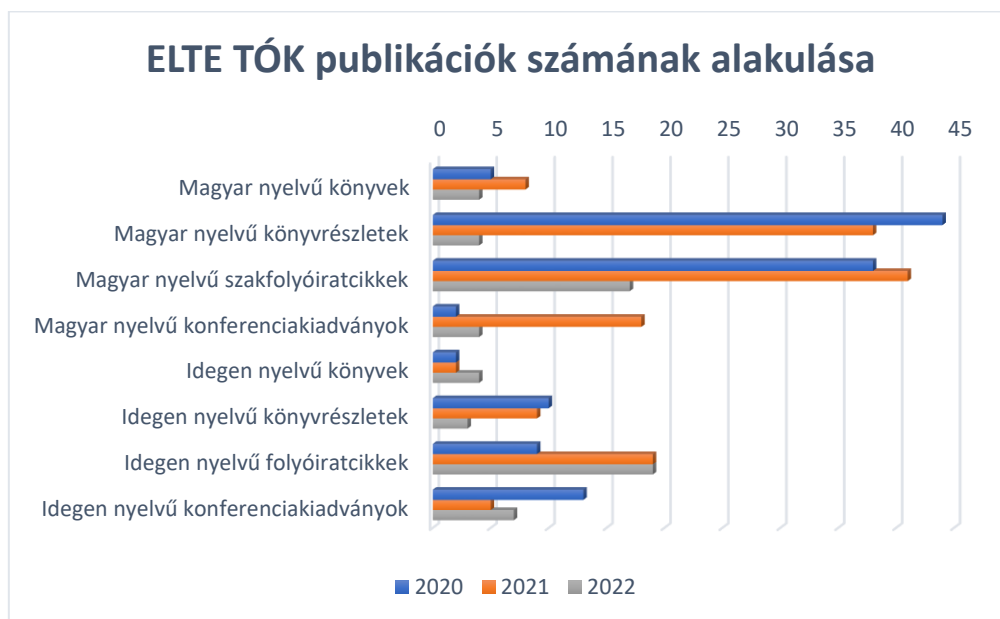
Ezen problémák áthidalására az ELTE TÓK a TÓK TÉR részeként publikációs stratégiát állít fel, melyek hosszabb távra prognosztizálja és mutatja a helyes fejlődési és felzárkózási irányt ezeken a területeken.

Az ELTE TÓK TÉR kiemelt teljesítményértékelési területe a tudományos tevékenység értékelése, melynek része - a kvalitatív szempontok mellett a publikációs teljesítmény mérése. Alapjait a Kari Előmeneteli Stratégia⁵ képezi. A meglévő publikációs adatokból évenkénti átlagos mutatószámok készülnek (1. táblázat; 4. ábra), amihez az idézettségi mutatók alakulását is feltérképezzük: az MTMT mellett a mérendő nemzetközi adatbázisokban megjelenő idézetek számát is elemezzük.

⁵ <https://pdfs.hu/doc/161870bb/kari-el%C5%91meneteli-strat%C3%A9gia-elte-t%C3%B3k>

	2020	2021	2022
Magyar nyelvű könyvek	5	8	4
Magyar nyelvű könyvrészesetek	44	38	4
Magyar nyelvű szakfolyóiratcikkek	38	41	17
Magyar nyelvű konferenciakiadványok	2	18	4
Idegen nyelvű könyvek	2	2	4
Idegen nyelvű könyvrészesetek	10	9	3
Idegen nyelvű folyóiratcikkek	9	19	19
Idegen nyelvű konferenciakiadványok	13	5	7

1. táblázat. ELTE TÓK publikációs mutatók
(Kontra Dávid, könyvtárvezető adatgyűjtése)

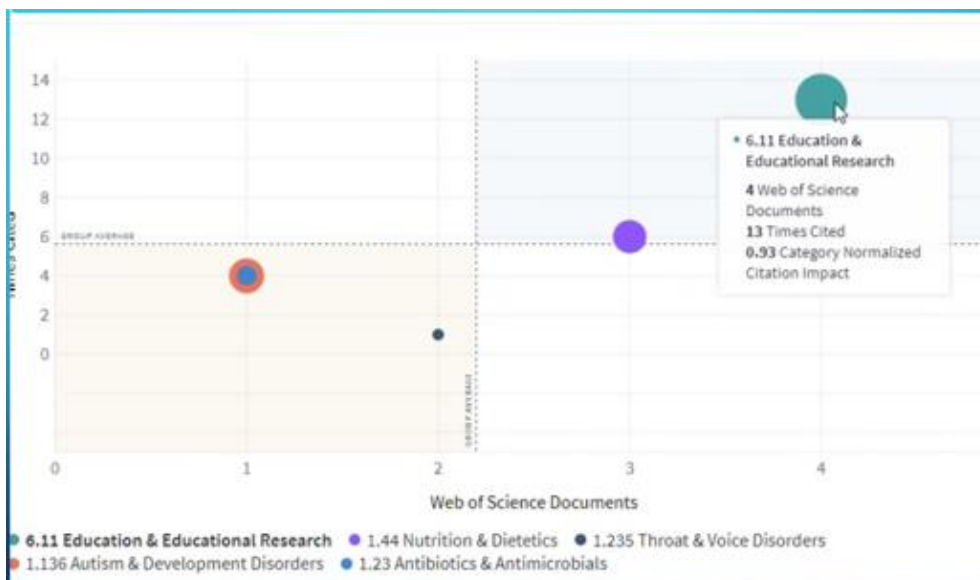
4. ábra. ELTE TÓK publikációk számának változása 2020-2022 között

Az összevetésből kitűnik, hogy a publikációk száma a 2022-es évben jelentősen csökkent az elmúlt 2 évhez képest. Viszont kezdünk elmozdulni a magasabb presztízsű folyóiratok irányába.

A produktivitás mellett a másik lényeges szempont a publikációk minősége. Mivel az egyetemi rangsorokban való előrelépés kevésbé a publikációk számától, inkább annak minőségétől, a megjelenés helyétől függ, a tudományos közlemények elkészítésénél érdemes

minél magasabban jegyzett folyóiratot megcélozni (D1, Q1-Q2) (Dr. Lehmann Miklós tudományos és nemzetközi ügyekért felelős dékánhelyettes beszámolója⁶).

Ehhez rendelkezésre álló prognosztizáló értékű elemzés a Clarivate által támogatott publikációs SWOT kimutatása (5. ábra). Jól szemlélteti, hogy a kar kiemelkedő publikációs területe az oktatás, de ezen a területen sem megfelelő rangú az idézettségi ráta.

5. ábra. ELTE TÓK Publikációs SWOT

Az előző évvel való összehasonlításban itt nem tapasztalható lényeges változás.

Egyetemen belül a Kar részesedése az ELTE teljes publikációs teljesítményéből a magyar nyelvű közlemények terén kevéssel több, mint 3 százalék, az idegennyelvűek esetében 2 százalék körüli. A Kar presztízsét erőteljesen növelné, ha ezeket a mutatókat sikerülne javítani, különösen akkor, ha az SRJ indikátoros folyóiratcikkek száma növekedne. (Dr. Lehmann Miklós, tudományos és nemzetközi ügyekért felelős dékánhelyettes beszámolója).

Ez a tendencia szerencsére növekedni látszik (2. táblázat).

Presztízs faktorok (2022)					
	D1	Q1	Q2	Q3	Q4
2021	-	1	3	2	1
2022	1	4	3	3	2

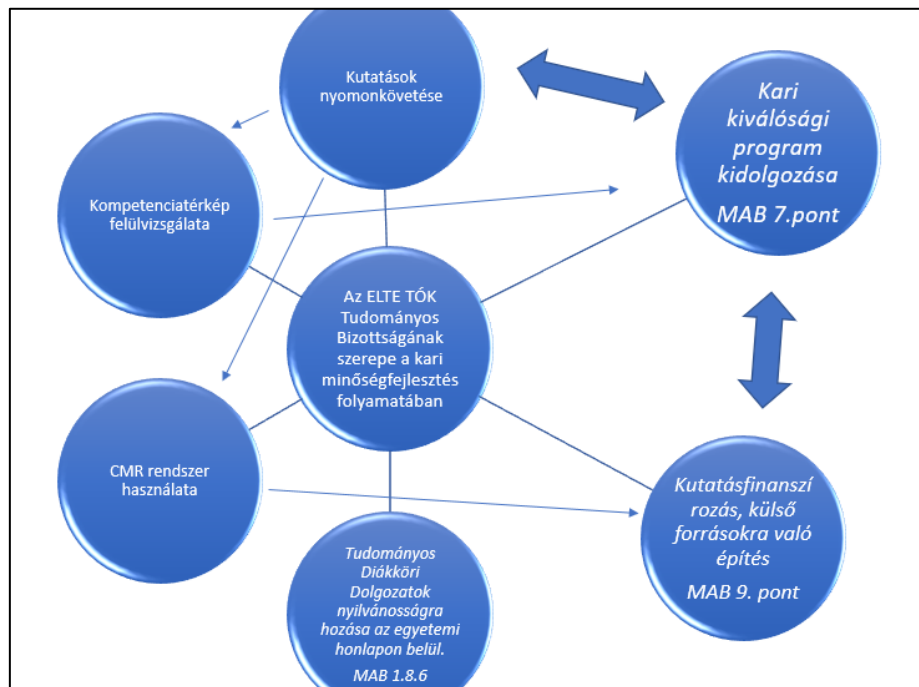
2. táblázat. ELTE TÓK publikációi kiemelt folyóiratokban (2022)
(Kontra Dávid, könyvtárvezető adatgyűjtése)

A mérvadó nemzetközi adatbázisokban (például Scopus és a Web of Science) rendszerekben jegyzett publikációk elismerésére a kar anyagi ösztönzéssel törekszik.

A fejlődés érdekében az ELTE TOK elkészítette a Kari Előmeneteli Stratégiát, amely az oktatók számára minimumkövetelményként jelöl meg évente kettő tudományos publikációt könyv, könyvfejezet vagy folyóiratcikk kategóriában. A publikációs teljesítmény növelésére minden oktató éves publikációs tervet készít, a könyvtár pedig évente egyszer elkészíti az elmúlt év összesített publikációs kimutatását (Dr. Lehmann Miklós, tudományos és nemzetközi ügyekért felelős dékánhelyettes beszámolója) (1-2. táblázat).

⁶<https://www.tok.elte.hu/dstore/document/2658/Tudoma%CC%81nyos%20e%CC%81s%20nemzetko%CC%88zi%20besza%CC%81molo%CC%81%202021.pdf>

A tudományos tevékenységhez a kar több szinten is segítséget nyújt az oktatóknak/kutatóknak. A Kari Tudományos Bizottság munkássága számos területen kapcsolódik a kari minőségfejlesztéshez (6. ábra). Szerepe sokrétű:

6. ábra. A Tudományos Bizottság szerepe a kar minőségfejlesztésben

Szerepet vállal a kari kompetenciaterkép⁷ megújításában, a kutatások nyomon követésében, kutatási kapcsolatok feltérképezésében, így a CRM rendszer működtetésében egyaránt. Kutatások anyagi támogatására kari kiválósági programot működtet. A hallgatókat is ösztönzi a kutatócsoportok munkájában való részvételre. Tudományos Diákköri Dolgozatok nyilvános megjelenését biztosítja⁸.

A Tanító- és Óvóképző Karon kiemelt jelentősége van a tudományos eredmények kari kiadásban történő megjelentetésének. Ebben elsődleges szerepet játszik a Kar tudományos folyóirata, a *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*⁹.

A kutatás és publikációs tevékenységek támogatása a Clarivate VIVO szemantikus webalkalmazás segítségével is történhet.

Ami többek között segít a kutatási adatok összegyűjtésében:

- elemzések és kimutatók vizualizációjában,
- kutatásfinanszírozási adatok/lehetőségek feltérképezésében,
- hatásmérték elemzésben,
- adatok összekapcsolásában,
- összefüggések bemutatásán.

E mellett kutatási workshopok, módszertani előadások ingyenes részvételét tervezi a kar, a könyvtár is segít a tervezés és a metaanalízis folyamatában.

⁷ <https://www.tok.elte.hu/dstore/document/1757/tokszolgkomp.pdf>

⁸ <https://www.tok.elte.hu/content/mester-es-tanitvany.cl.32?m=487>

⁹ <https://ojs.elte.hu/gyermekneveles/>

Összegzés

A felsőoktatási intézményeknek rendelkezniük kell publikus és a stratégiai menedzsment részét képező minőségbiztosítási politikával.

Az ELTE TÓK különleges specialitása a gyakorlatorientáltsága, a nevelési/oktatási gyakorlatot jelenleg is végző kollégák előmenetele sok esetben a közoktatási előmeneteli rendszer elvárásaihoz is kell, hogy alkalmazkodjon. Ezért a minőségfejlesztési folyamatokban jelentős és különleges szerepet tölt be az oktató/kutató munkatársak teljesítményértékelése, mely egyedi intézményi stratégiát igényel. Ennek szerves része a tudományos teljesítmények értékelése.

Igazodva az Európai Kutatási Térség kutatás, a kutatók és az intézmények értékelési rendszerének reformjához, a kvalitatív kritériumokat részesítik előnyben, melyeket kvantitatív mérőszámokkal összegeznek. Szervesen illeszkedik az intézményfejlesztési folyamatokba, biztosított a monitoring, az önértékelési folyamat, az önfejlesztési lehetőségek és támogatások. Fontos kiemelni az értékelési kritériumok változtatásának lehetőségét, melyet az adott év eredményei és a következő év céljai hívnak életre.

Nem klasszikus szervezeti stratégiai tervezés folyamata zajlik az ELTE TÓK teljesítményértékelés egyes színterein, de jól elkülöníthetők az operatív, középtávú tervek és a jövőképek érdekében megtervezett stratégiai cselekvési program egyéni elemei egyaránt.

A kutatási és publikációs stratégia tervezése a Tudományos Bizottság és a tudományos és nemzetközi ügyekért felelős dékánhelyettes kezdeményezésére elkezdődött, folytatása a TÓK TÉR pilot lezárása után válik relevánssá, ami pontosan irányozza elő a tudományos teljesítmény kari mércéjét és nagyban hozzájárul majd a teljesítmény hatékony támogatásához és növeléséhez.

Irodalom

European Research Area (2022). AGREEMENT ON REFORMING RESEARCH ASSESSMENT 07/20/2022
https://coara.eu/app/uploads/2022/09/2022_07_19_rra_agreement_final.pdf (letöltés: 2022. 12. 22.)

Kosztyán Zsolt Tibor, Banász Zsuzsanna, Csányi Vivien Valéria, Gadár László, Telcs András (2020). Egyetemi rangsorok tudományometriai és statisztikai megalapozással. *Statisztikai szemle*, 98. évfolyam 8. szám 930–957. oldal DOI: 10.20311/stat2020.8.hu0930

Lénárd, A., Márkus, Éva, & Svraka, B. (2022). A TÓK TÉR, az ELTE Tanító- és Óvóképző Kar teljesítményértékelési rendszerének fejlesztési folyamata. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 10(1), 186–201. <https://doi.org/10.31074/gyntf.2022.1.186.201>